

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ СИСТЕМАТИКИ ВИДІВ КЛАСУ ІНДУКТОРНИХ МОДУЛІВ ДЛЯ СУМІЩЕНИХ СИСТЕМ ТИПУ «МОТОР-ШПИНДЕЛЬ»

Павловська К.О., магістрантка

КПІ ім. Ігоря Сікорського, кафедра електромеханіки

Вступ. Створення сучасних металообробних станків передбачає використання для приводу головного руху високошвидкісних (від 12 000 – 15 000 об/хв) мотор-шпинделів, які дозволяють уникати передаткових механізмів, підвищуючи тим самим надійність роботи всієї установки. Вказані системи відносяться до складного класу суміщених систем електромеханічно-механічної природи, оскільки об'єднують механічну (шпиндель) та електромеханічну (індукторний модуль) складові. Раніше було встановлено, що визначені на генетичному рівні сукупності породжувальних структур елементного базиса Генетичної класифікації (ГК), а також хромосомні набори, що визначають видовий склад, виконують функцію типових програм структуроутворення відносно потенційно допустимої різноманітності структур більш високих рівнів складності [1]. Структура генетичних програм систем довільної природи, розвиток яких визначається спадковими принципами структуроутворення, може бути представлена на хромосомному, об'єктному, видовому і системному рівнях, а породжувальні періодичні системи виконують в такій ієрархії функцію глобальних генетичних програм відносно функціональних і таксономічних класів певної генетичної природи [2].

Мета роботи. Основною метою даної роботи є постановка задачі визначення таксономічної структури класу електромеханічних модулів для суміщених систем типу «мотор-шпиндель» з урахуванням таксономічного статусу гібридних структур внутрішньородового рівня складності.

Результати дослідження. Визначення та розшифровка генетичної програми хромосомного та видового рівнів функціональних класів індукторних модулів основного (обертowego) руху та гібридних структур, які забезпечують одночасну реалізацію основного руху та руху подачі, є результатами попередніх досліджень [1, 2].

Макропрограми хромосомного рівня містять генетичні підпрограми структуроутворення довільних (в тому числі внутрішньородових та міжродових гібридних) класів електромеханічних об'єктів (ЕМ-об'єктів) [1], що дає підстави для визначення відповідних таксономічних категорій, супідрядність яких становить рангову структуру систематики класу електромеханічних модулів для суміщених систем типу „мотор-шпиндель”.

Принцип утворення гібридних електромеханічних структур визначається законами міжвидового схрещування електромагнітних хромосом, які відрізняються принаймні однією складовою генетичної інформації [2]. В залежності від ступеня відмінності у складових генетичної інформації вихідних електромагнітних хромосом, гібридні структури внутрішньородового рівня поділяються на двійникові, моно- та дигібриди.

Відповідно до визначення [3] під видом ЕМПЕ розуміють: 1) сукупність структурно споріднених ЕМ-об'єктів, які мають спільну генетично визначену предкову структуру – первинне джерело магнітного поля; 2) просторово-часову динамічну модель генетичної програми довільного класу ЕМПЕ в межах, заданих генетичним кодом первинного джерела поля; 3) основну систематичну одиницю (таксон) в ранговій структурі генетичної систематики ЕМПЕ. Генетично чистий вид – вид електромеханічної системи, генотип якого визначається генетичною інформацією одного первинного джерела електромагнітного поля, а генотип гібридного виду, відповідно, визначається складовими генетичної інформації одночасно, принаймні, двох первинних джерел електромагнітного поля.

З розробленої раніше узагальненої генетичної моделі спрямованого синтезу ЕМ-структур [2] видно, що породжувальні гібридні структури мають більш високий рівень генетичної складності порівняно з батьківськими хромосомами базового рівня. Однак з точки зору систематики кожній породжувальній гібридній структурі однозначно ставиться у відповідність таксономічна категорія гібридного виду.

Висновки. Враховуючи результати попередніх досліджень, а також те, що задача визначення таксономічної структури класу, який містить у своєму складі як генетично чисті, так і гібридні структури, ставиться вперше, її вирішення передбачає послідовне виконання наступних етапів: 1) визначити таксономічний статус класів гібридних ЕМ-об'єктів внутрішньородового рівня відповідно до генетичної концепції їх структуроутворення; 2) визначити відповідність між генетичними підпрограмами хромосомного рівня та таксономічними класами гібридних структур; 3) визначити та проаналізувати рангову структуру таксономічних одиниць класу індукторних модулів для суміщених електромеханічних систем типу „мотор-шпindel”.

Вирішення вказаних задач проводиться за наступних обмежень: 1) розглядається лише електромеханічна складова складної суміщеної, а саме її індукторний модуль (визначення таксономічної структури класів суміщених систем, в тому числі, і електромеханічно-механічних, є однією із задач подальших досліджень); 2) не розглядається генетична підпрограма видів-близнюків, що зумовлено вимогами максимальної простоти для індукторних модулів „мотор-шпindelів”; 3) розглядається таксономічна структура видів та надвидових категорій, без розгляду внутрішньої структури видів.

Перелік посилань

1. Шинкаренко В. Ф. Генетические принципы структурообразования гибридных электромеханических систем / В. Ф. Шинкаренко, Ю. В. Гайдаенко // Вісн. КДУ ім. М. Остроградського. – Вип. 3/2010 (62). – Ч. 2. – С. 47 – 50.
2. Шинкаренко В. Ф. Поиск проективного проектирования электромеханических модулей типа „мотор-шпindel” с использованием технологии структурного предвидения / В. Ф. Шинкаренко, Ю. В. Гайдаенко, А. С. Ковтун // Проблемы повышения эффективности электромеханических преобразователей в энергетических системах: Материалы междунар. науч.-техн. конф. – Севастополь, 2012. – С. 110 – 113.
3. Шинкаренко В. Ф. Словник із структурної і генетичної електромеханіки / В. Ф. Шинкаренко, А. А. Шиманська. – К.: НТУУ «КПІ», 2015. – 112 с.